

Itä- ja Pohjois-Suomen
lentoliikenteen
kehittämishanke
2015–2017

Kemi-Tornion alueen lentoliikenteen kehittämissuunnitelma

Itä- ja Pohjois-Suomen
lentoliikenteen kehittämishanke

Vipurivolmaa
EU:lta
2014–2020

Lentoliikenne = fyysinen internet

Itä- ja Pohjois-Suomen
lentoliikenteen
kehittämishanke
2015–2017

Investoinnit

56 % yrityksistä pitää kansainvälisiä liikenneyhteyksiä välttämättöminä yrityksen sijaintia valittaessa

18 % yrityksistä on jättänyt investoimatta kohteeseen, josta puuttuvat kansainväliset lentoyhteydet

Erityisesti lentoyhteyksien puuttuminen vaikutti korkean teknologian yritysten päätöksiin

Kilpailukyky

45 % suomalaisista yrityksistä arvioi, että lentoliikenneyhteyksien kehittäminen parantaisi yrityksen kilpailukykyä

Liikenne, hyvä saavutettavuus, on toiseksi tärkein yrityksen kilpailukykytekijä Suomessa

Työpaikat

1000 lentomatkustajaa tuo keskimäärin **yhden** uuden työpaikan

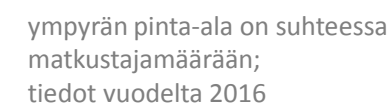
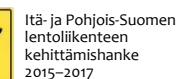
Epäsuorat, välilliset ja katalyyttiset vaikutukset huomioon ottaen Suomeen syntyy **neljä** uutta työpaikkaa

Eniten uusia työpaikkoja uusien matkustajien myötä synnyttävät alle miljoonan matkustajan lentoasemat

Talouden kehitys

10 % lisäys lentomatkustuksessa kasvattaa bruttokansantuotetta **0,5** prosenttiyksiköllä

Suorien lentojen vaikutus talouteen (bkt) on huomattavasti suurempi kuin vaihdollisten lentojen

Lähteet:
Finavia, Lappeenranta Airport,
Trafikanalys, Avinor,
Tallinna Lennujaam, Rosaviatsija

Etäisyydet:
world-airport-codes.com
google.fi/maps

Kemi-Tornio

61 000

lentomatkustajaa 2016

1 %

suorien kansainvälisten
lentojen matkustajia

2 %

Suomen kotimaan-
lentojen matkustajista

42

matkustajaa/kotimaanlento
tammi-toukokuussa 2017

3

lähtevää reittilentoa/arkipäivä
huhtikuussa 2017

Finnair

reittiliikenteen operaattori

Itä- ja Pohjois-Suomen
lentoliikenteen
kehittämishanke
2015-2017

Meri-Lappi / Kemi-Tornion seutukunta

1 %

Suomen
väkiluvusta

58 000

asukasta 31.12.2016

1 %

Suomen
yöpymisistä

135 000

29 %

ulkomaalaisia
yöpyjiä

rekisteröityä yöpymistä 2016

8 %

Suomen teollisuuden
viennin arvosta

1 %

Suomen
bkt:sta

2,2 mrd. €

bruttokansantuote 2014

Meri-Lappi / Kemi-Tornion seutukunta

teollisuus & elämykset

tukevat toisiaan

luonnonvarojen
kestävä jalostus

yksi maailman suurimmista
ruostumattoman teräksen
tuotantolaitoksista

maailman pohjoisin
paperitehdas

biopolttoainejalostamohanke

jäätynyt meri

revontulet

jäänmurtaja

lumilinna

rajaton raja

keskiyön aurinko

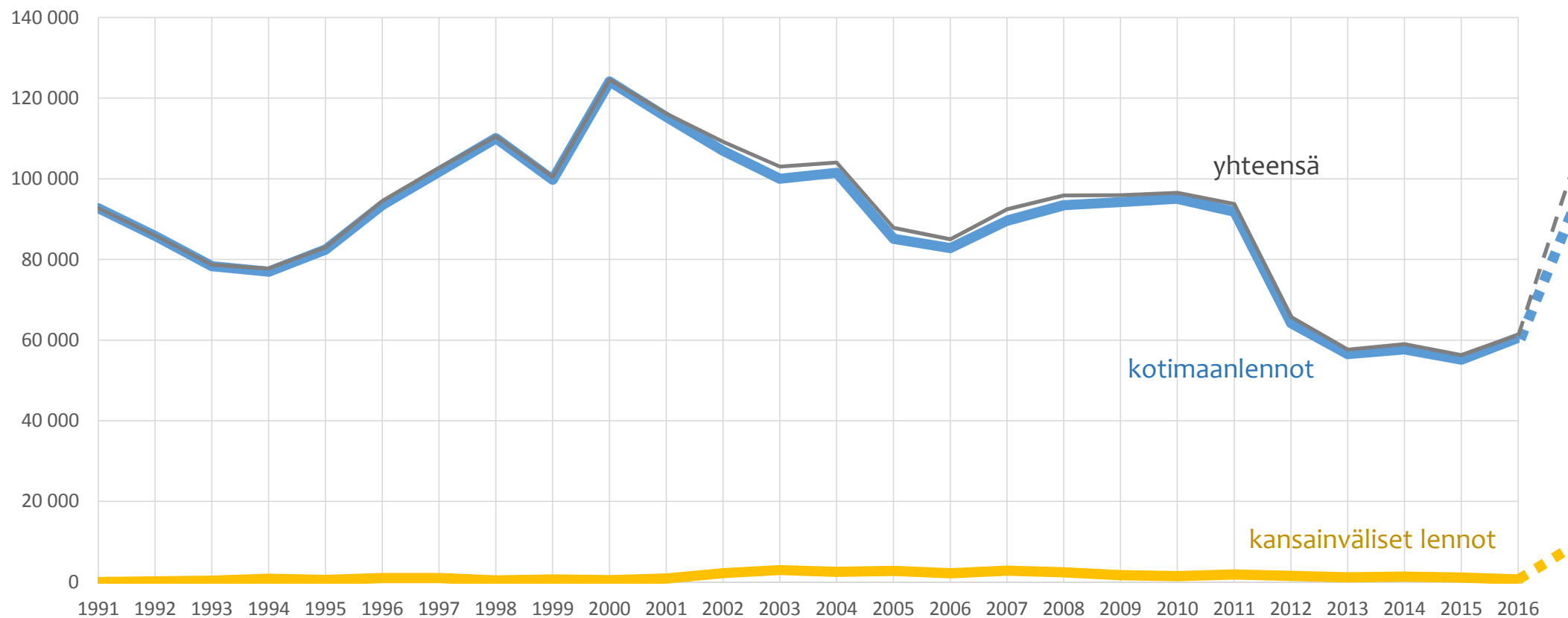
lohjoet arktinen saaristo

perämeren kansallispuisto.

kulttuurihistoria

Vuodet 1991–2016 (2017e)

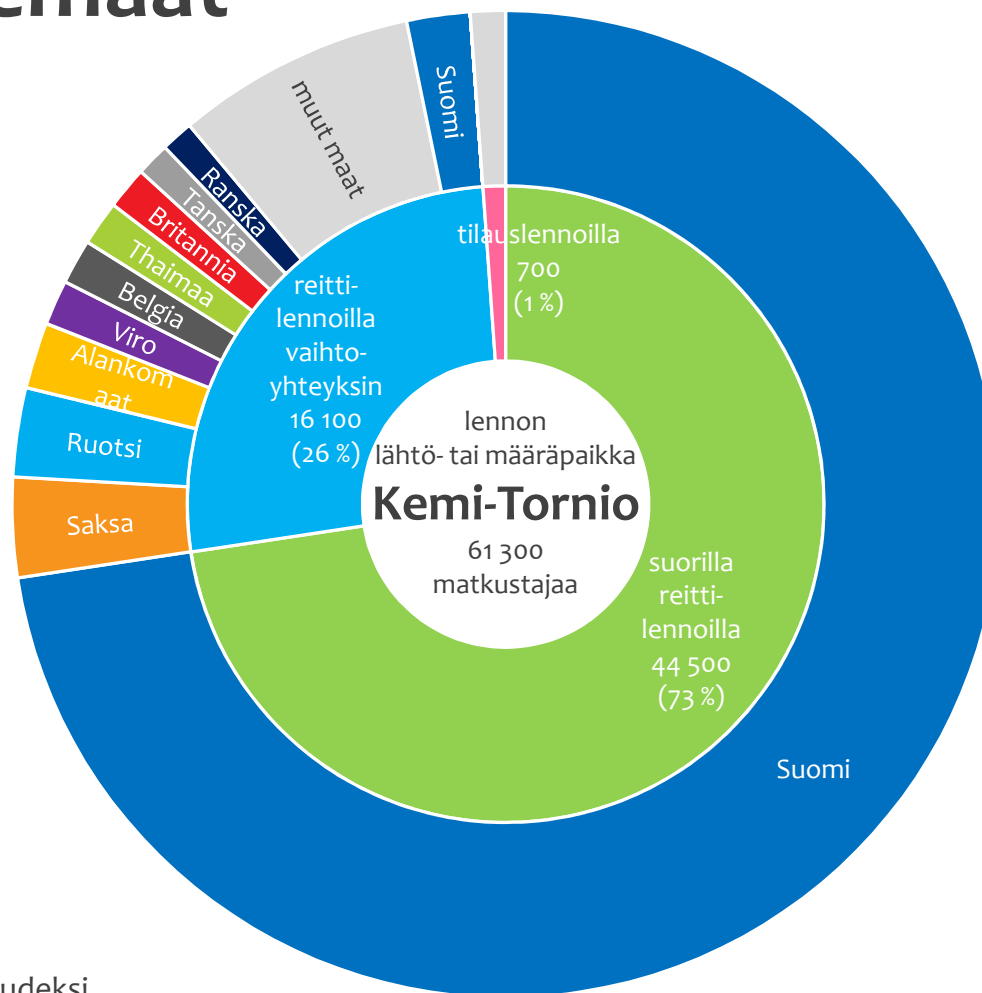
matkustajaa

Huom. heinäkuussa 2016 Rovaniemeä korvaava lentoasema, touko-elokuussa 2017 Oulua osittain tai kokonaan korvaava lentoasema

Tietojen lähde: Finavia

Kemi-Tornion lentomatkustajien lähtö- ja kohdemaat 2016

matkustajamäärän mukaan;
sisältää lähteneet ja
saapuneet matkustajat

suorat lennot sisältävät sekä suorat lentoyhteydet että jatkoyhteydet eri matkalipulla; jos matkaketju on tehty useammalla lipulla, tieto alkuperäisestä lähtö- tai määräpaikasta puuttuu

vaihtoyhteydet sisältävät vaihdolliset matkat, jotka on tehty samalla lipulla

tilauslennot lennon lähtö- tai määräpaikan mukaan

Kemi-Tornion suosituimmat reittilentokohteet 2016

	Kaupunki *	Matkustajaa			Osuus
		Suorat lennot	Vaihtoyhteydet	Yhteensä	
1	Helsinki	46 400	–	46 400	73,4 %
2	Amsterdam	–	1 400	1 400	2,2 %
3	Tukholma	–	1 300	1 300	2,1 %
4	Düsseldorf	–	1 000	1 000	1,6 %
5	Bryssel	–	900	900	1,5 %
6	Bangkok	–	900	900	1,5 %
7	Tallinna	–	900	900	1,5 %
8	Lontoo	–	800	800	1,2 %
9	Kööpenhamina	–	600	600	1,0 %
10	Pariisi	–	600	600	1,0 %
11	Budapest	–	600	600	0,9 %
12	Göteborg	–	500	500	0,8 %
13	Frankfurt	–	400	400	0,7 %
14	Zürich	–	400	400	0,6 %
15	Turku	–	400	400	0,6 %
				57 200	90,6 %

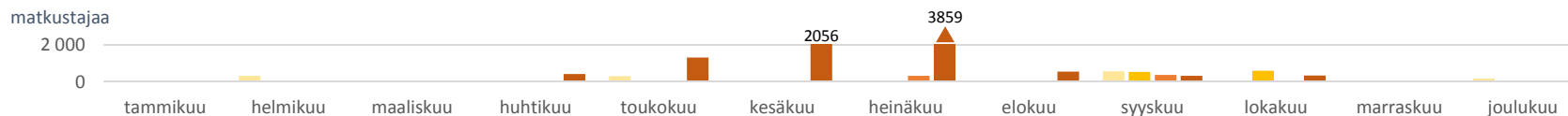
sisältää lähteneet ja saapuneet
matkustajat reittiliikenteessä

* kaupungin lentoasemat yhteensä

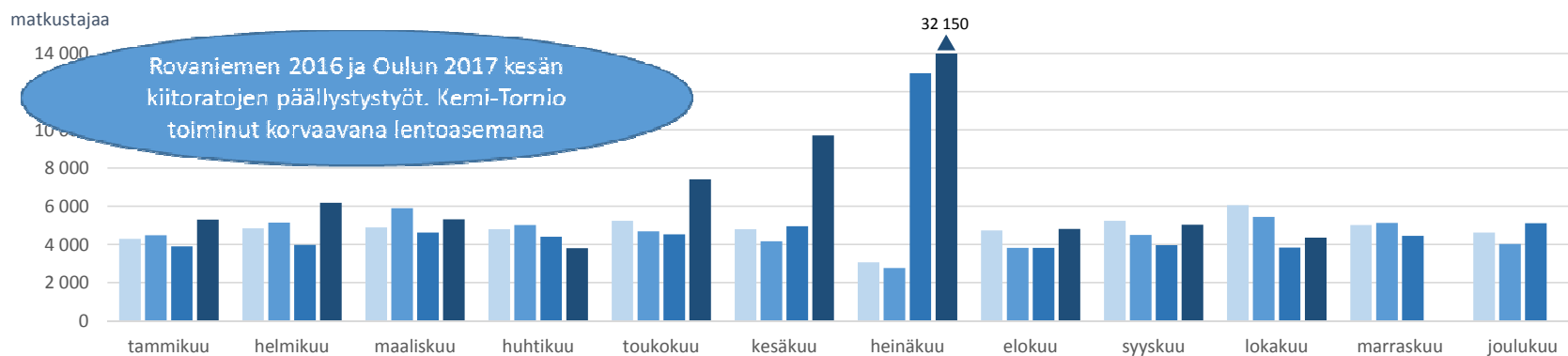
Tietojen lähde: OAG;
matkustajamäärät poikkeavat
Finavian ilmoittamista

Kuukausittain 2014–2017

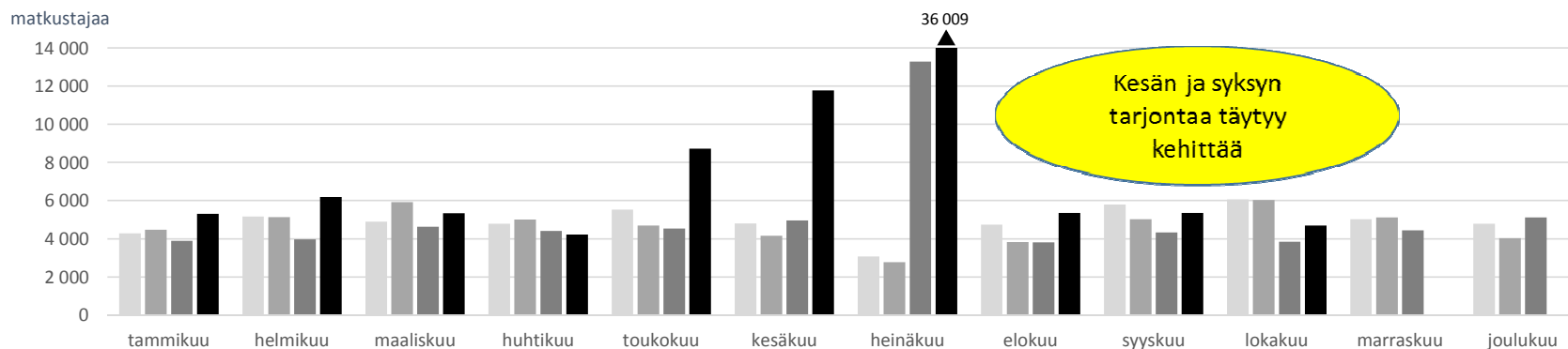
Kansainväliset lennot

Kotimaan- lennot

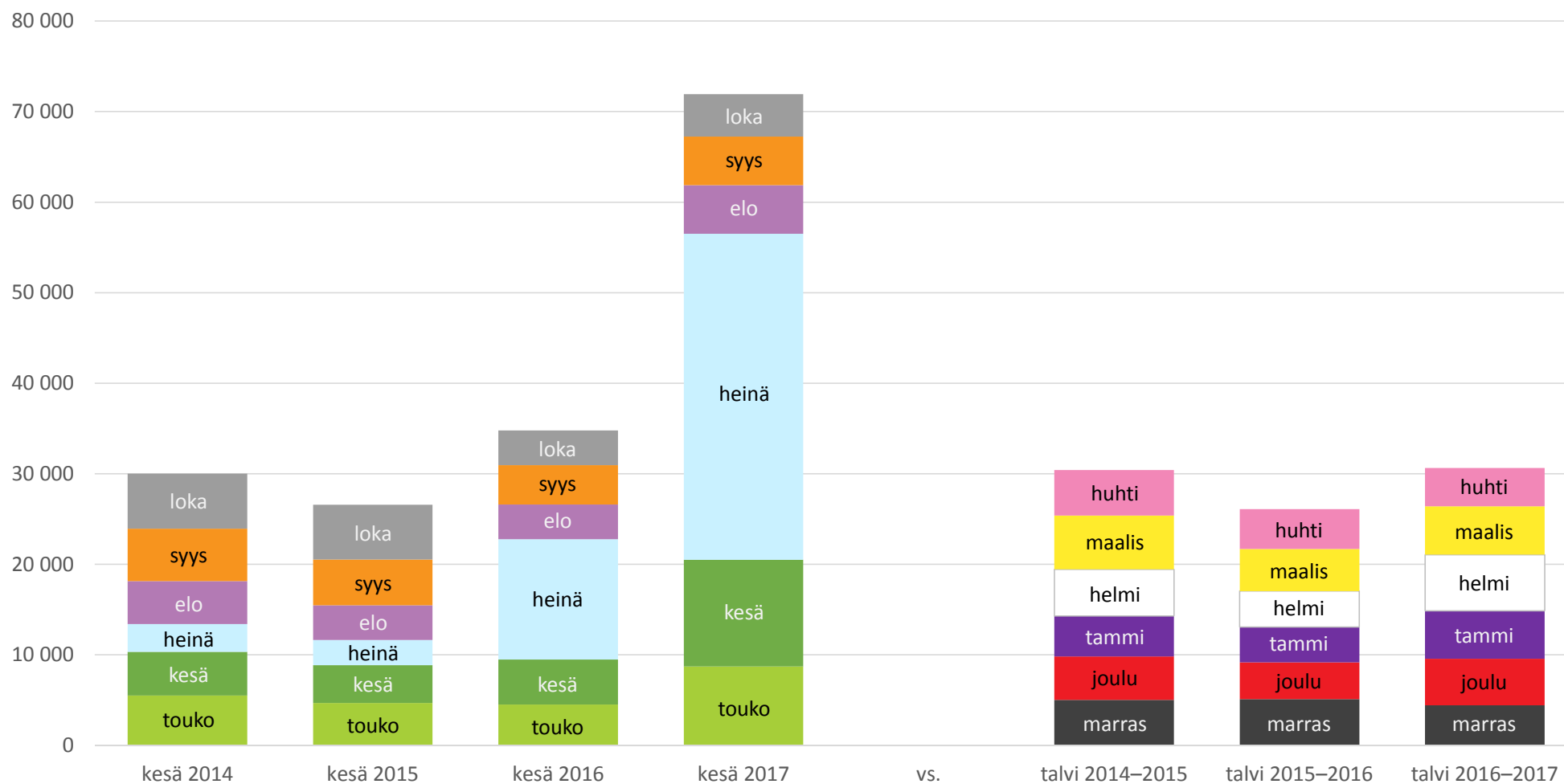

Yhteensä

Kesä vs. talvi

matkustajaa

Teknis-operationaaliset ominaisuudet

● ei rajoittava
 ● joissain tapauksissa rajoittava
 ● erittäin rajoittava

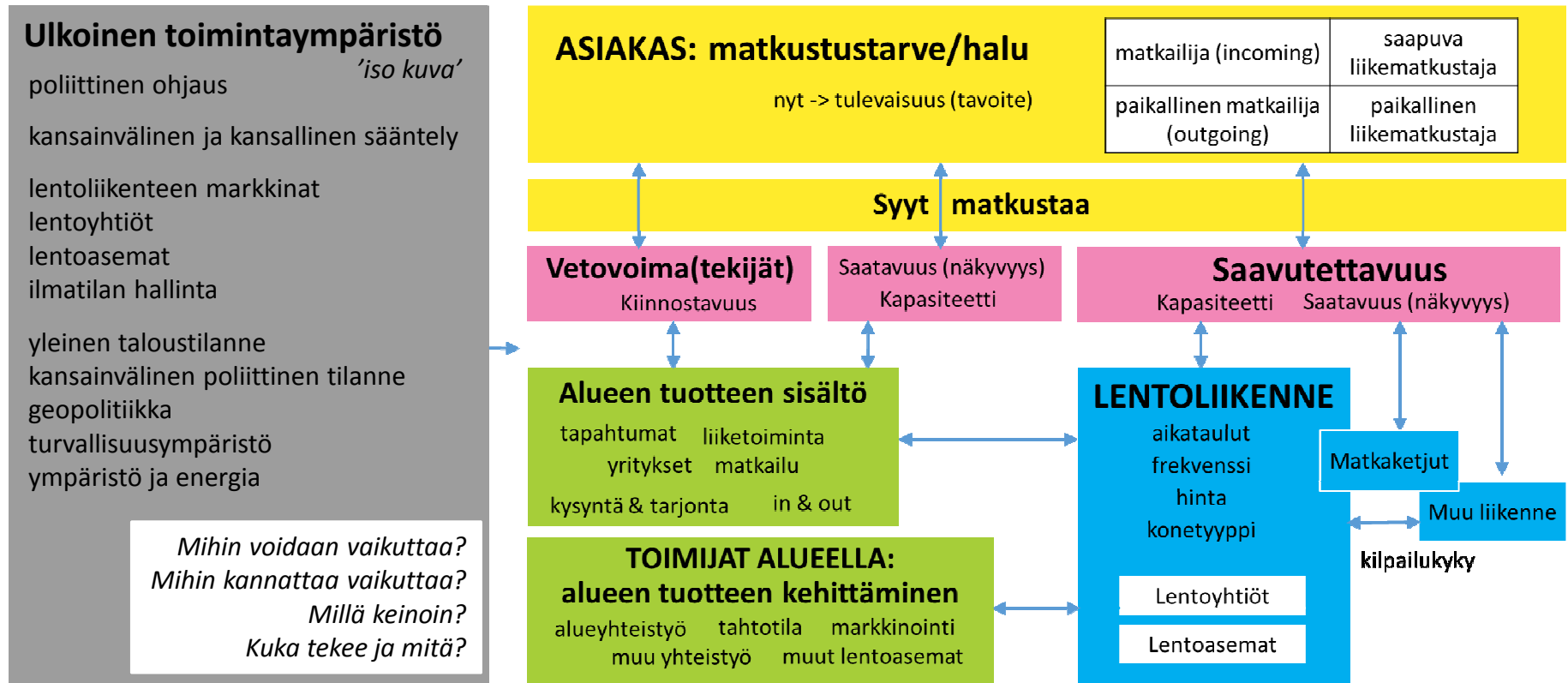
Lentoaseman infrastruktuurin osa	Suuruus tai kapasiteetti	Määrittävä tekijä	Suurin tai rajoittava kapasiteetti	Arvio rajoittavuudesta
Kiitotien pituus ja leveys	2503 m × 48 m	suurin lentokonetyyppi	Airbus A321 tai vastaava	●
Kiitotien kantavuus	PCN 106	suurin lentokonetyyppi	ei rajoita	●
Lennonvarmistus*	ATC, menetelmä	liikenne- ja operointirajoitukset	ei rajoituksia	●
Erityisolosuhteet tai lentoesteet	ei rajoituksia	liikenne- ja operointirajoitukset	ei rajoituksia	●
Lähestymismenetelmät	kiitotie 18: ILS CAT I kiitotie 36: RNAV	vähimmäisnäkyvyys	550 m	●
Pelastusvalmius (pelastustoimintaluokka)	CAT 5/7	lentokonetyyppi	ei käytännössä rajoita	●
Asematasot	2 lentokonetta	lentokoneiden määrä	ei käytännössä rajoita	●
Rullaustiet	2 kpl	operaatioiden aikaväli	ei rajoita	●
Turvatarkastus	n. 80–100 matkustajaa tunnissa	lähtevien lentojen välityskyky	yksi lomalento 2 tunnin välein	●
Terminaalin kapasiteetti	lähtöaula n. 200 ihmistä	lentojen välityskyky	yksi lähtevä lento kerrallaan	●

* ATC=lennonjohtopalvelu; AFIS=lentotiedotuspalvelu

Tietojen lähteet: ANS Finland 2017, Suomen ilmailukäsikirja; IP-hankkeen havainnot ja arviot suhteutettuna liikenteeseen

Toimijat ja toimintaympäristö

Kehittämisen osa-alueet

Lentoliikenteen kehittämisen painopisteet

Millaista liikennettä tavoitellaan?

Millaisella yhteistyöllä liikennettä halutaan kehittää?

Löytyykö alueelle yhteistä teemaa, brändiä tai slogania?

Miten matkaketjuja ja liityntäliikennettä on tarpeen kehittää?

Lentoliikenteen kysyntäpotentiaalin kasvattaminen

Miten alueen työperäisen ja liikematkustuksen tarpeet on otettu huomioon?

Löytyykö alueelta valmiita matkailutuotteita?

Onko matkailutarjonta helposti ostettavissa?

Onko digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetty?

Miten sesonkien vaihtelua pyritään pienentämään?

Lentoliikenteen edistäminen ja tukeminen

Miten nykyistä tarjontaa voidaan tukea?

Millainen valmius alueella on tukea rahallisesti lentoliikenteen kehittämistä?

Markkinoinnin yhteistyön ja lentoliikenneosaamisen kehittäminen

Miten alueen yhteistyötä ja osaamista on tarpeen kehittää?

Löytyykö alueen palvelu- ja elämystarjonnasta ja elinkeinoelämästä kattava yhteenveto?

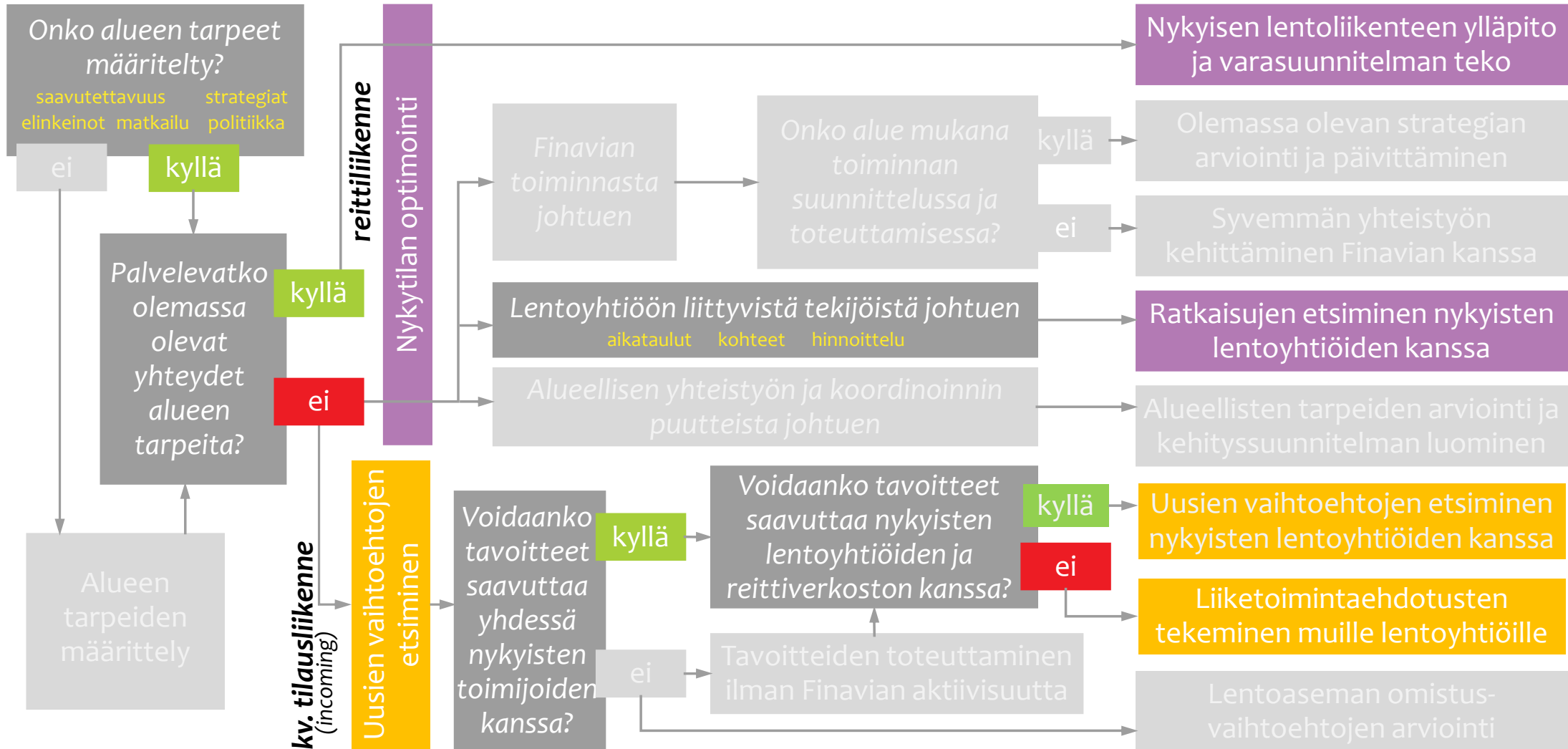
Millaista liikennettä tavoitellaan?

- Peruskysyntä Kemi-Tornion lentoasemalla muodostuu liikematkustamisesta, vapaa-ajanmatkustus on myös lisääntynyt voimakkaasti. Kasvua haetaan kansainvälisestä incoming -matkailusta. Teollisuus ja elämykset tukevat toisiaan
- Nykyisen reittiliikenteen kehittäminen nähdään tärkeänä. Tällä tavoin turvataan vientiteollisuuden matkustustarpeet ja varmistetaan peruskysyntä lentoyhtiölle – matkustajaprofiili liikematkapainotteinen
- Suoria kansainvälisiä yhteyksiä halutaan kehittää charterlentojen muodossa. Lomalentoja paikallisille asukkaille ja parempaa saavutettavuutta alueelle tuleville kansainvälisille matkailijoille.
- Matkustajan ns. verkostoarvo on etenkin perinteisimmille lentoyhtiöille erittäin tärkeä. Lentoyhtiön näkökulmasta kansainvälinen matkustaja lisää verkostoarvoa ja samalla Kemi-Tornion kiinnostavuutta lentokohteena
- Operaattorilta täytyy saada varmuus lentotarjonnasta mahdollisimman aikaisin, jotta esimerkiksi matkanjärjestäjät voivat aloittaa matkojen myynnin ajoissa.
- Kolmiolennot halutaan omiksi suoriksi yhteyksiksi niiden epäkäytännöllisyyden vuoksi. Kolmio lennoilla matkustusaika pitenee ja kapasiteetti pienenee. Samanlaisia haasteita on kaikilla kolmiolentoreiteillä.

Millaista liikennettä tavoitellaan?

- Tarjontaa – aikatauluja, hintoja ja vuorotiheyttä – halutaan kehittää nykyisen operaattorin kanssa
- Aikataulurakennetta on jo hieman muutettu. Myös aikataulujen toimivuutta ja vuorotiheyttä halutaan parantaa; esimerkiksi:
 - Aamulento Kemi-Tornioista on aikainen kotimaahan suuntautuvilla matkoilla, mutta tarjoaa hyvät jatkoyhteydet Eurooppaan.
 - Tarvitaan aamu yhteys Helsingistä Kemi-Tornioon
 - Iltalentoa halutaan aikaistaa, jotta se palvelisi liikematkustusta paremmin ja kapasiteetin käyttöastetta saataisiin nostettua – mutta samalla kuitenkin heikennettäisiin kansainvälisiä yhteyksiä?
 - Kesän matkailutuotteiden kehitykseen, myyntiin ja markkinointiin ollaan panostamassa.
 - Lentojenhintaerot lähilentokenttien hintoihin mm. Oulu, ei saisi olla kohtuuton -> vuotoa Ouluun ja Luulajaan
”Ei yli 100 euron hintaeroa arkipäivien aamu- ja iltahinnoilla”
- Joulu-huhtikuulle tarvitaan lisää kapasiteettia - suurempi kone, jotta ryhmät mahtuvat lennoilla. Myös yksittäisten matkustajien ns. ”indisten” osalta kasvu on ollut hyvin voimakasta. Talvelle 2018-19 ehdotetaan suurempaa konetta Kemi-Tornion reitille.

Kemi-Tornion kehittämisspolut

Matkaketjut ja liityntäliikenne

- Lentoliikenne kilpailee muiden liikennemuotojen kanssa ja lentoasemat kilpailevat toistensa kanssa sekä Suomessa että kansainvälisesti. Kilpailussa pärjäävät ne, jotka hoitavat matkaketjut parhaiten. Kokonaissujuvuus, toimivuus ja hinta ratkaisevat lentoliikenteen kasvupotentiaalin.
- Yksilömatkailijoille ei juuri ole tarjolla valmiiksi järjestettyjä ja yhtenä kokonaisuutena hankittavia matkakokonaisuuksia, joihin liittyisi lentoyhteys
- Kemi-Tornion ja Helsingin välillä lento on ylivoimaisesti nopein matkustustapa, mutta yhteyksien määrä, aikataulujen sopivuus ja hinta rajoittavat kysyntää. Siksi matkustajat käyttävät myös Oulun ja Luulajan lentoyhteyksiä sekä muita liikennemuotoja
- Kiertomatkat ovat viime aikoina lisääntyneet. Matkailijat saapuvat ja lähtevät eri lentoasemalta, esimerkkeinä Ivalo, Rovaniemi ja Kemi-Tornio
 - Yhteistyö eri lentoasema-alueiden ja operaattoreiden välillä on tärkeää mm. matkaketjujen järjestämisen osalta

Miten nykyistä tarjontaa voidaan tukea

- Helpoin ja kustannustehokkain – ja pitemmällä aikajänteellä käytännössä ainoa keino – on käyttää lentoliikennettä
- Markkinointiyhteistyö operaattoreiden, matkanjärjestäjien ja kansallisten organisaatioiden kuten Visit Finlandin kanssa
- Markkinointiyhteistyö yhdessä eri toimialojen välillä.
- Lentoliikenteen ja lentotuotteiden positiivinen esillä pitäminen kaikissa eri kanavissa ja tilaisuuksissa.
- Säännöllinen yhteydenpito lentoyhtiöiden kanssa – kilpailukykyinen tuote – ”vuotojen” vähentäminen Ouluun, Luulajaan ja muihin liikennemuotoihin.
- Mahdollisten matkustussuositusten käyttö Meri-Lapin alueen sidosryhmille ja yrityksille – nopeus, turvallisuus, ajankäyttö, kokonaistaloudellisuus
- Yleisötapahumat lentoasemalla, avoimet ovet yms. lisäävät paikallisten myönteistä suhtautumista lentoliikenteeseen ja paikalliseen lentoasemaan ja lisäävät lentoliikenteen positiivista näkyvyyttä; toteutus yhteistyössä Finavian ja muiden sidosryhmien kanssa

Löytyykö alueelta valmiita matkailutuotteita ja ovatko ne helposti ostettavissa?

- Uusien tuotteiden ja jo olemassa olevien tuotteiden kehittämistä täytyy jatkaa.
- Matkailumarkkinointia on tehostettava ja alueellisilla markkinointiyhtiöille on turvattava riittävät resurssit hoitaa asioita tehokkaasti ja pitkäjänteisesti
- Kahdella alueellisella markkinointi- ja myyntiyhtiöllä on omat roolinsa: Meri-Lapin Matkailu Oy ja Kemin Matkailu Oy
- Valmismatkalain uudistus -> tuo tullessaan uusia haasteita -> välitystoiminnan rakennemuutos.
- Ulkomaisten yksilömatkailijoiden määrä kasvaa voimakkaasti - löytävätkö he alueen palvelut tarjolla olevista jakelukanavista/ nettikaupoista.
- Kuinka hyvin alueella käytössä olevat varausjärjestelmät ovat integroitavissa kotimaisiin ja kansainvälisiin laajempiin varausjärjestelmiin?
- Digitaalisia mahdollisuuksia on hyödynnettävä entistä tehokkaammin – markkinoinnissa ja tuotteiden myynnissä

Miten sesonkien vaihtelua pyritään pienentämään?

- Liikematkustaminen tuo melko tasaisen peruskysynnän lennoille
- Lomakaudet vähentävät liikematkustusta ja tällöin matkustajia tulisi saada lisää vapaa-ajan matkustajista.
- Alueen matkailuelinkeinolla on vahva tahtotila kehittää uusia tuotteita ja tehostaa myynnin ja markkinoinnin toimenpiteitä kesäkaudelle

Viestintä ja markkinointi alueen kysyntäpotentiaalista

- Alueen investoinneista ja muista suunnitelmista, jotka lisäävät lentoliikenteen kysyntää tulisi viestittää operaattoreille - jatkuva prosessi.
 - Mm. matkailuinvestoinnit ja tuotekehitys lähtenyt viime aikoina hyvin liikkeelle. Kehitys on ollut pitkään lumilinnan ja jäänmurtajan varassa
- Tavoitteena alueen ja lentoyhtiöiden välinen säännöllinen yhteydenpito, jossa vaihdetaan myös luottamuksellisia tietoja lentomatkustustarpeesta ja kapasiteetista.
 - Lentoyhtiöiden päätökset perustuvat usein toteutuneeseen kehitykseen. Alueella tiedetään usein etukäteen kysyntään vaikuttavista tekijöistä.
- Alueen elinkeinoelämän tarjonnasta ja potentiaalista yhteinen ”esitys”, jolla voidaan viestittää operaattoreille lentoaseman vaikutusalueen monipuolisista ja uutta asiakasvirtaa generoivista mahdollisuuksista -> viestii myös alueen yhteistyökyvystä
- Miten alue erottuu muista lentoasemapaikkakunnista? Mikä on ainutlaatuista alueella, liikematkustuksessa, matkailutarjonnassa jne.
- Hyvällä kohderyhmän mukaan muokattavalla digitaalisella materiaalilla voidaan hyödyntää eri alojen ja toimijoiden mahdollisuuksia markkinoida alueen tarjoamia mahdollisuuksia laajemmin.

Millä ”brändillä/sloganilla” ja yhteistyöllä liikennettä halutaan kehittää?

- Kemi-Tornion lentoasema nähdään Meri-Lapin lentoasemana: ”Airport of Sea Lapland”
- Sea Lapland -brändiä puoltavat mm. jäänmurtaja ja lumilinna, jotka ovat Suomen ainutlaatuisia talvimatkailukohteita. Myös jäätynyt meri on ollut useille matkailijoille elämys.
- ”Airport of Sea Lapland” -nimi sitouttaisi kaikki lentoaseman vaikutusalueella olevat alueet ja toimijat paremmin mukaan kehittämiseen
- Brändiä/slogania olisi hyvä hyödyntää johdonmukaisesti kaikessa alueen ja myös lentoaseman markkinoinnissa

Verkostoarvo lentoasemana

- Kemi-Tornio on toiminut korvaavana lentoasemana Rovaniemen ja Oulun kiitotie-ym. remonttien aikana. Näin Kemi-Tornio tuo lisäarvoa Finavian lentoasemaverkostolle.
- Kemi-Tornion lentoasema voisi toimia sesonkien huippuaikoina korvaavana lentoasemana esim. Rovaniemelle.

Miten alueen yhteistyötä on tarpeen kehittää?

- Tarvitaan yhteistyömalli siitä, että miten lentoliikenteen kehittämistä ja edunvalvontaa alueella hoidetaan.
- Tilanteen vaihtuvat nopeasti ja yhteistyöhön on hyvä valmistautua etukäteen, jotta reagointiaika jää tarvittaessa mahdollisimman lyhyeksi. Esimerkiksi, jos saavutettavuus heikkenee tai lentoliikenteen jatkuminen ja lentoaseman ylläpito ovat uhattuina
- Suuri osa lentoliikenteen kehittämisasioista eivät ole varsinaisesti kenenkään vastuulla.
- Yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi lentoaseman vaikutusalueen, maakunnan tai maakuntien tasolla.
- Laajempi alueellinen yhteistyö on tarpeen, varsinkin nyt kun globaalissa ja kansallisessa ympäristössä tapahtuu koko ajan suuria muutoksia
- Poliittiset päättäjät ja virkamiehet (paikallinen, maakunta, valtakunnallinen) sekä viranomaiset (tulli, raja) on syytä pitää ajan tasalla alueen saavutettavuuteen ja lentoliikenteeseen liittyvistä asioista
- Kemi-Tornion alueella yhteistyö on aloitettu aluetyöryhmässä, jossa on mukana keskeisiä toimijoita

Millainen valmius alueella on tukea rahallisesti lentoliikenteen kehittämistä?

- Alueella ei ole lentoliikenteen edistämiseen tarkoitettua kehittämisrahaa tai markkinointirahaa.
- Matkailuelinkeinon toiveena on selvittää mahdollisuudet, joilla voitaisiin edistää lentoliikennettä.
- Asian selvittämiseen on orastavaa ymmärrystä – valmiudet ja edellytykset asian hoitamiseen kannattaa selvittää.

Keskeiset toimenpiteet

Kemi-Tornion alueen lentoliikenteen kehittämissuunnitelma

1. Aluetyöryhmän työskentelyä tulee jatkaa, koska sillä on vahva tahto kehittää lentoliikennettä. Työryhmässä ovat edustettuina alueen keskeiset lentoliikenteen kehittämiseen vaikuttavat toimijat
2. Työryhmässä määritellään vastuut, resurssit ja toimenpiteet useamman vuoden aikajänteellä.
3. Pyritään varmistamaan hyvällä alueellisella yhteistyöllä lentoliikenteen riittävä kysyntä Kemi-Tornion lentoaseman kautta
4. Pidetään säännöllistä yhteyttä nykyiseen operaattoriin olemassa olevan liikenteen turvaamiseksi ja lentotarjonnan kehittämiseksi - varmistetaan tiedonkulku
5. Pidetään tiivistä yhteyttä lentoaseman ylläpitäjään palveluiden ylläpitämiseksi ja yhteistyön kehittämiseksi
6. Selvitetään valmiudet ja edellytykset lentoliikennettä edistävän markkinointirahaston ja toimintamallin muodostamiseksi.